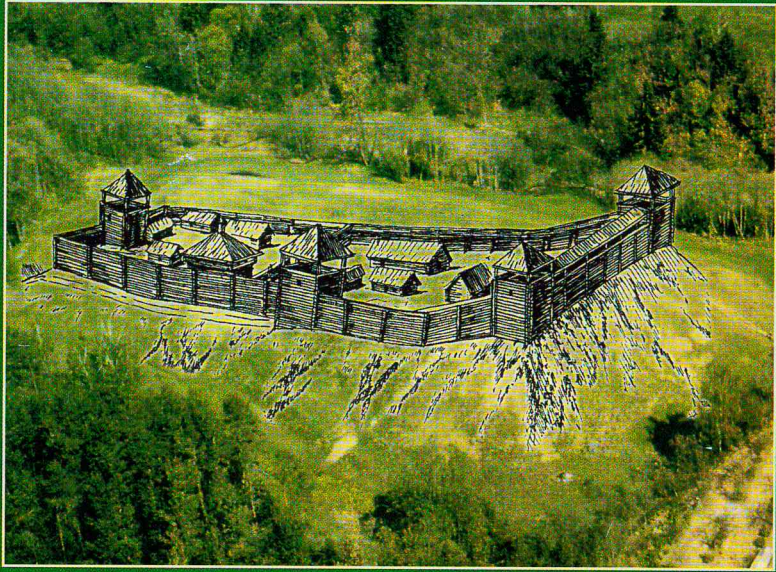

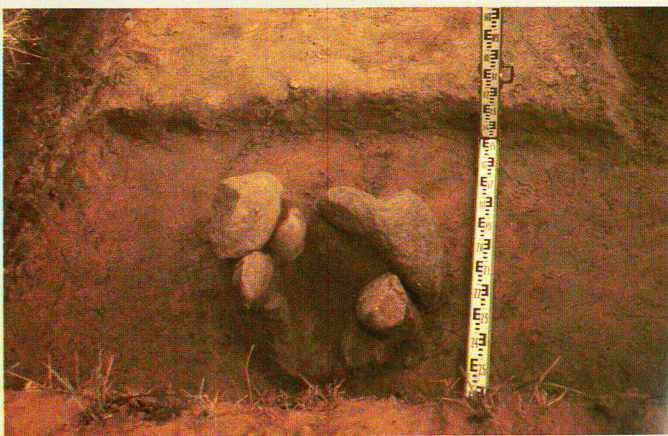
Vorutos pilis

Mindaugo laikų Vorutos liekanos

1990-2000 m. Šeimyniškėlių piliakalnyje buvo ištirtas 1673 m² plotas- aikštelės pietinė-pietvakarinė dalys, padarytas pietvakarinio šlaito pjūvis. Tai maždaug pusė visos aikštelės. Šiandien tai plačiausiai tyrinėtas piliakalnis Lietuvoje ir vienas plačiausiai tyrinėtų visame Rytų Pabaltijyje. Per 11 tyrinėjimų sezonų surinkta 177 individualūs metaliniai, akmeniniai bei moliniai dirbiniai, beveik 1700 keramikos šukių, arti tūkstančio gyvulių kaulų, aptikta 51 stulpavietė, 3 krosnys, sudegusių medinių įtvirtinimų liekanos. Visa tyrinėjimų metu aptikta medžiaga priklauso dviem skirtingiems piliakalnio panaudojimo etapams: XIII a. viduriui - antrajai pusei ir XIV a. pabaigai - XV a. pradžiai.

Pirmosios Mindaugo laikų pilies kultūrinius sluoksnius smarkiai suardė vėlesni pilies rekonstrukcijos darbai, tad iš jų ne kažis kas išliko. Daugiau tai atskiri radiniai, aptikti įvairiose piliakalnio vietose: žalvarinė pinta apyrankė, žalvarinis ažūrinis kabutis, geležiniai įtveriamieji arba leto strėlių antgaliai, kurių plunksnos nuo vėlesnių skiriasi ilgais smaigaliais, sidabrinis pakabutis-kryželis. Ateityje po kruopštesnių iškastos medžiagos tyrimų XIII a. radinių skaičius gali padidėti, tačiau bendras santykinai negausus jų kiekis rodo, kad tuo metu pilis buvo naudota neilgai. Tą rodo ir šios pilies sluoksniai, išlikę po vėlesnės pilies storais užplūkto molio sluoksniais. Juose beveik nėra radinių. Kol nėra tyrinėti

4. Iš gynybinių įtvirtinimų liko tik stulpo vieta.

piliakalnio pylimai, po kuriais geriausiai išlieka ankstesni sluoksniai bei įtvirtinimai, apie Vorutos išvaizdą žinome nedaug.

Vorutos pilis buvo įkurta iki tol negyvenamoje vietoje. Pilies statybai pasirinktas aukštumos kyšulys tarp dviejų upelių, iš kurių didesnis vadintas Vareliu. Nuo jo ir kilo pilies pavadinimas. Upės ir upeliai, tekantys pilių papėdėse, davė vardus daugumai Lietuvos pilių. Kadangi pats kyšulio smaigalys piliai statyti buvo per mažas, jai pasirinkta vidurinė kyšulio dalis. Statybvietyje augę medžiai bei krūmai buvo iškirsti ir vietoje sudeginti. Kyšulys skersai perkastas dviem grioviais, kurių pakraščiuose iš iškastų žemių supilti pylimai. Bendras, įrengiant pilį, iškastos žemės kiekis viršija 20.000 m³. Aikštelės pakraščiuose kas 1 metras įkasti mediniai apie 30 cm skersmens stulpai, kurie rėmė iš gulsčių rąstų pastatytą gynybinę sieną. Įkūrus pilį suformuota ir būtiniausia jos aplinka: papiliai, papėdės gyvenvietė, kapinės, keliai.

Vorutos apylinkės XIV–XV a.

XIV a. pagrindinės lietuvių kovos su Ordinu persikėlė į Prūsijos pasienį, kurio gynybai reikėjo sutelkti visus valstybės išteklius. Livonijos grėsmė tuo metu pasidarė antraeilė, todėl Vorutos pilis kurį laiką,

ėmė rūpintis valstybės sienų sustiprinimu. 1422 m. pasirašius Melno taikos sutartį, Lietuvos ir Vokiečių ordino santykiai buvo sureguliuoti. Valstybei neberekėjo išlaikyti medinių pilių, saugojusių Lietuvos ir

5. Piliakalnio kultūrinių sluoksnių storumė.

matyt, stovėjo apleista. XIV a. pirmoje pusėje šiaurės rytinį Lietuvos pasienį gynė Užpalių pilis. Kadangi Livonijos kryžiuočiai šį pasienio ruožą puldinėjo retai, jo gynimui Užpalių pilies iš esmės pakako. Voruta greičiausiai buvo atstatyta tik XIV a. pabaigoje, kai Vytautas, ruošdamasis lemiamam susirėmimui su kryžiuočiais,

Vokiečių ordino sienas. Atgyvenusios savo amžių jos būdavo viena po kitos apleidžiamos. Atėjo ir Vorutos eilė. Visas gyvenimas persikėlė į Anykščius, kur įsikūrė valdovo dvaras ir valsčiaus centras. Jis pradėdamas minėti nuo 1440 m. – Lietuvos didžiojo kunigaikščio Kazimiero valdymo pradžios.

6. Senosios lietuviškos monetos.

Pilies gyventojų buitis

Nors neturime nei vieno Lietuvos medinės pilies aprašymo, kai kuriuos jų gyvenimo momentus padeda atsekti archeologinių tyrinėjimų medžiaga. Antrajame gyvavimo etape piliakalnis įgavo dabartinę išvaizdą. Tiksliau – tuo metu jis atrodė didingiau nei dabar, nes

7. Pastatų vietas žymi tik krosnių liekanos.

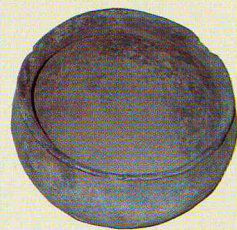
XX a. dirbant jos teritoriją nuo aukštų pylimų į papėdę nuarta dalis žemių, lėkštesni tapo šlaitai, atsirado kitų žymių reljefo pakitimų. Senesnės pilies liekanos buvo panaudotos statant naują pilį: nugriautos matyt jau gerokai supuvusios jos gynybinės sienos, pastatinti piliakalnio aikštelės šlaitai, paaukštinti pylimai, aikštelės pakraščiuose ir pylimuose suplūkiant storus iš gilinamų gynybinių griovių iškasto molio sluoksnius. Apie pilies statybos darbus byloja kai kurie

8. Darbo įrankiai: verpstukai ir adyklis.

9. Arbaletiniai strėlių antgaliai.

10. Sveikas molinis puodas.

radiniai. Žemės buvo kasamos mediniais kastuvais su geležiniais apkaustais (vieno tokio sulūžusio kastuvo apkausto dalis rasta įplūkta į molį). Iškastas žemes nešioti padėdavo ir moterys – apie tai byloja vėlgį į supiltą molį patekęs pamestas moteriškas žiedas. Įrengta pilis buvo padalinta į atskirus ūkinius sektorius. Arčiau didžiojo pylimo buvo laikomos maisto atsargos, šalia kurių buvo pilies virtuvė. Tyrinėjant šią vietą rasta daugiausia gyvulių, paukščių, žuvų kaulų bei žvynų, sudaužytų puodų šukių. Šalia virtuvės būta savotiško arsenalo – jo vietoje aptiktas tuzinas arbaletinių strėlių antgalių, surištų į ryšulėlį. Pilies kiemas buvo užstatytas mediniais rentininiais pastatais, kurių vietose liko 3 krosnių liekanos, ir, atrodo, pertvertas pusiau, atskiriant kiemo ūkinę bei reprezentacinę dalis. Pastarojoje rasta labai nedaug radinių, tačiau jie gana iškalbingi. Tai pirmosios lietuviškos monetos, pora geležinių žalvariu dengtų svarelių. Matyt šioje aikštelės dalyje būta pilies viršininko pastato.

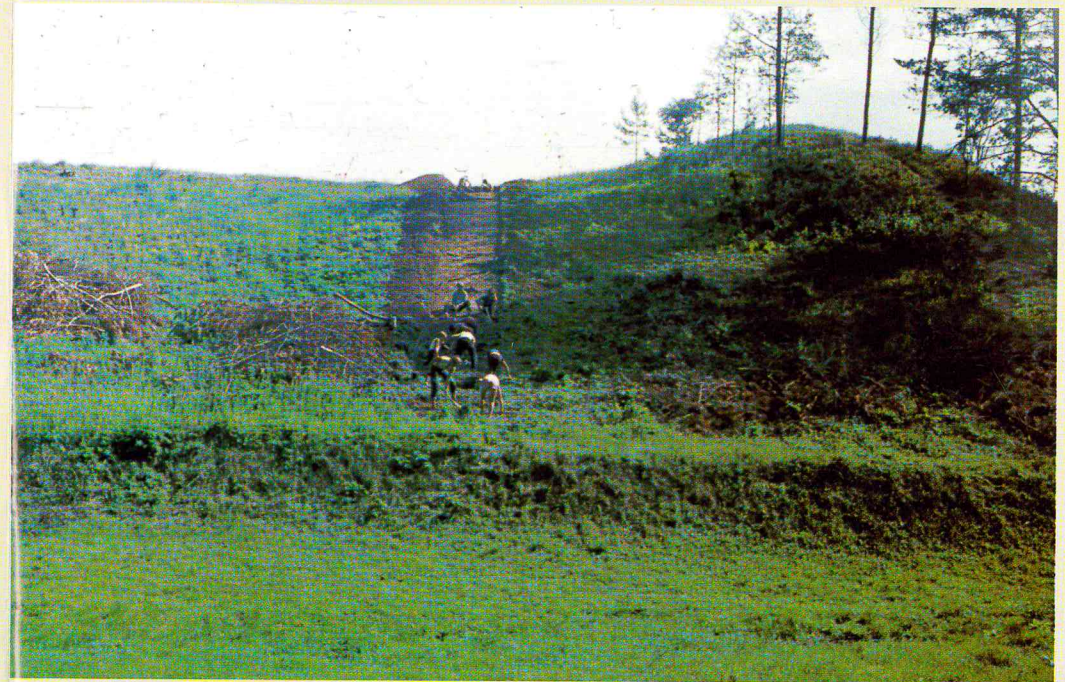
Pilėnai gyveno abiejuose papilčiuose bei kitapus Volupio upelio buvusioje apie 2 ha ploto papėdės gyvenvietėje. Kad gyvenvietei netrūktų vandens, užtvenkus Volupį, įrengtas tvenkinėlis. Buvo nuolat tvarkomas palei pilį, kažkur nuo Livonijos pusės, link Lietuvos, ejęs kelias.

Pilį apleidus

2 km į pietvakarius nuo Šeimyniškių piliakalnio, Anykštos ir Šventosios santakoje, įsikūręs Anykščių dvaras užėmė Vorutos vietą, paveldėjo ir pilį aptarnavusius šeimyniškius. Prie Vorutos likusio Šeimyniškių kaimo žmonės iki XVIII a. buvo laidojami nuo pilies laikų veikusiose kapinėse. Vorutos vardas išliko piliakalnio ir pro jį tekančio upelio

piliakalnio ir čia matė seno aptvaro aplink piliakalnį likučius. Piliakalnis traukė aplinkinių gyventojų dėmesį, buvo apipintas padavimais. Sugundyti pasakojimų apie piliakalnio požemiuose paslėptus turtus, lobių ieškotojai ne kartą bandė jį kasinėti.

XIX a. pabaigoje iš vėjo pustomo Šeimyniškių senkapio į muziejus jau

11. Tyrinėjamas piliakalnio šlaitas.

pavadinimuose. Seniausią dabar žinomą piliakalnio aplinkos vaizdą fiksuoja XIX–XX a. pradžios topografiniai žemėlapiai. Piliakalnis tuo metu nebuvo apaugęs medžiais. XIX a. pabaigoje, mokydamasis Anykščiuose, būsimasis rašytojas Antanas Žukauskas-Vienuoelis lankydavosi ant

pateko XIII–XV a. radinių. Žinios apie juos patraukė žymaus modernios Lietuvos valstybės kūrėjo Jono Basanavičiaus dėmesį. Jis 1910 m. liepos 9 ir 11 dienomis čia ištyrė 26 XV–XVII kapus. 1923 m. Šeimyniškių kaimui išsidalinus vienkiemiais, piliakalnis pateko į trijų

ūkininkų valdas ir imtas intensyviai arti. Iki tol neliestas kultūrinis sluoksnis buvo gausus radinių—anglių, molio tinko gabalų

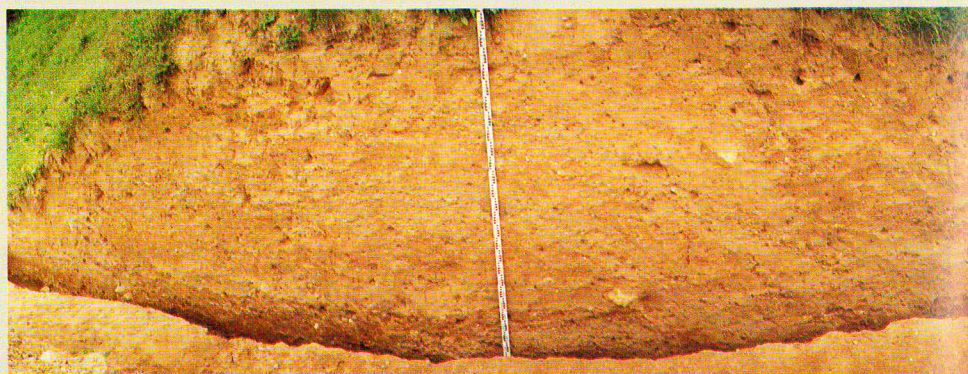
tilto per Varelj pylimas, nuleista Volupio užtvanka. Išarti radiniai paskatino rimčiau susidomėti piliakalniu – 1928 m. jis

12. Tyrinėjamo ploto vaizdas.

(„plytų“), o pylimuose atsiverdavo supuvusių rąstų paliktos ertmės. Nuo ūkinės veiklos piliakalnis gerokai nukentėjo: apardyti pylimai, padarytas užvažiavimas ant piliakalnio, praardytas

užregistruotas Petro Tarasenos sudarytame archeologinių paminklų sąvade, 1932 m. Anykščių progimnazijos direktorius rašytojas Matas Grigonis apie jį paskelbė straipsnelį spaudoje.

13. Skersinis kelio pylimo pjūvis.

Vorutos atradimas

14. Šeimyniškių piliakalnis iš paukščio skrydžio 1994 m.

Dar 1892 m. lenkų istorikas Juliušas Liatkovskis monografijoje apie Mindaugą paskelbė teiginį, kad Voruta buvusi Mindaugo sostinė. Pastarosios nuo tada iki šiol ieškota mažiausiai 16 dabartinės Lietuvos ir Baltarusijos vietų. Vorutos lokalizacijos neretai būdavo paremtos tik labai paviršutinišku vietovardžių panašumu. Lingvistiniu požiūriu nepriekaištinga buvo 1909 m. birželį filologų Eduardo Volterio ir Kazimiero Būgos iškelta idėja, kad Vorutos reikia ieškoti Anykščių krašte. Tačiau ilgą laiką neturėta duomenų apie čia esančius piliakalnius. Impulsą konkrečiai Vorutos lokalizacijai suteikė šia problema susidomėjęs bene žymiausias to meto anykštėnas rašytojas Antanas

Vienuolis. Šeimyniškių piliakalnis — Varutės kalnas — jam buvo pažįstamas nuo vaikystės. 1935 m. pavasarį didžiąją piliakalnio dalį valdžiusiam ūkininkui Jonui Grimašauskui ariant piliakalnio žemę, didžiajame pylime atsivėrė nemaža anga, kuri sudomino smalsų valstietį. Jis ir pats puolė tą angą atkasinti, o paskui apie ją pranešė Antanui Vienuoliui. Rašytojas apie tai informavo Eduardą Volterį. Pastarasis Anykščiuose apsilankė liepos 28–29 dienomis, kartu su A. Vienuoliu apžiūrėjo Šeimyniškių piliakalnį bei Latavos kaimą ir patvirtino – taip, Voruta buvo čia! Apie atradimą rašytojas pagrindiniame Lietuvos valstybės laikraštyje—„Lietuvos aide“ veikiai išspausdino

15. Anykštėnų šventė ant Vorutos 2000 m. liepa.

straipsnį „Atrasta Mindaugo laikų Vorutos pilis?”.

Atradimas sukėlė didelį visuomenės susidomėjimą. Netrukus ant piliakalnio ėmė plūsti ekskursijos. Vorutos vardas netruko plačiai išgarsėti, nors tai, kad apie atradimą paskelbė rašytojas, kai kam ilgam paliko netikrumo įspūdį, o Valstybės archeologijos komisijai uždraudus ūkininkams piliakalnį arti, pradėtas neigti net

16. Jonas Grimašauskas ant Šeimyniškių piliakalnio pasakoja ekskursantams apie Vorutą.

pats piliakalnio buvimo faktas.

Po Vorutos atradimo bandyta mėgėjiškai kasinėti piliakalnio pylimą, išartas sidabrinių ilgųjų lobis. 1942 m. piliakalnį apžiūrėjo, aprašė ir jo planą nubraižė žymiausias to meto Lietuvos piliakalnių tyrinėtojas Petras Tarasenko. Po Antrojo pasaulinio karo Voruta tapo Anykščių istorijos savastimi. Netgi pirmąjį kolūkj, kuriam priklausė Šeimyniškieliai, vietos gyventojai sugebėjo pavadinti Voruta. Ant piliakalnio būdavo rengiamos gegužinės, sutraukdavusios daug žmonių. A. Vienuolis čia dažnai atvesdavo ekskursijų. Jam talkino ir buvęs piliakalnio savininkas Jonas Grimašauskas, mokėjęs ekskursantams įdomiai papasakoti su piliakalniu susijusius senų žmonių padavimus, savo prisiminimus apie piliakalnio išvaizdą iki arimo ir iš tyrinėtojų nugirstas istorijas.

Medinės pilies statybos projektas

Nauja susidomėjimo Voruta banga kilo Sąjūdžio metais. Piliakalnis tuo metu buvo apaugęs menkaverčiais krūmais ir medžiais, užaugusiais pradėjus piliakalnį saugoti kaip archeologijos paminklą. Anykštėnai rašytojai Milda Telksnytė ir Vygandas Račkaitis priminė Vorutos paieškų istoriją, o mokytojas Saulius Nefas Sąjūdžio vardu pakvietė anykštėnus į piliakalnio tvarkymo talką. 1988 m. spalio 16 d. talkon susirinko apie tūkstantį žmonių. Po keturių valandų darbo piliakalnis vėl išvydo dienos šviesą. Išaugęs visuomenės susidomėjimas Vorutos istorija paskatino Lietuvos istorijos institutą 1990 m. pradėti Šeimyniškių piliakalnio archeologinius tyrinėjimus. Iš pradžių tikslas buvo gana

kuklus – ištirti 100 m² plotą ir surinkti duomenų piliakalnio chronologijai patikslinti. Jau pirmojo sezono metu rasta XIII a. viduriu datuojamos medžiagos ir padaryta išvada, kad archeologiniai duomenys patvirtina piliakalnio siejimą su Vorutos pilimi. Taip atsivėrė tolesnių piliakalnio tyrinėjimų perspektyva. Remiama Anykščių savivaldybės, A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinio muziejaus, Anykščių regioninio parko, privačių rėmėjų ir šiaip geros valios žmonių, štai jau vienuolika vasarų paeiliui žemės paslaptis piliakalnyje atskleidinėja Lietuvos istorijos instituto mokslininkų vadovaujami Anykščių moksleiviai. Anykštėnai ant Vorutos renkasi švęsti svarbiausių šven-

17. Piliakalnio vaizdas 1988 m. pavasarį.

čių. 1997 m. tuometinis Anykščių rajono meras Saulius Nefas iškėlė medinės pilies statybos Šeimyniškėlių piliakalnyje idėją, kuri susilaukė nemažo visuomenės dėmesio ne tik Anykščiuose, bet ir visoje Lietuvoje. Rengiantis jai, nutarta iširti visą piliakalnio aikštelę, kadangi ant neištirto piliakalnio statybos negalimos.

Ilgose visuomenės ir paminklosaugos specialistų diskusijose aiškėjo, kad medinės pilies statybos projektas puikiai suderina ir dvasinius, ir ekonominius visuomenės poreikius. Medinė pilis pagyventų Anykščiuose jau tam tikras tradicijas turintį turizmo verslą. Anykščiai gali didžiuotis gražia gamta, turi ir nemažai turistams patrauklių objektų: A. Baranausko klėtelę, Arklio muziejų, Puntuką, siaurąjį geležinkelį... Tačiau

vienintelė Lietuvoje medinė pilis, pastatyta ant vieno iš didžiausių Lietuvos piliakalnių, būtų dar įspūdingesnis objektas, galintis sudominti ne tik Lietuvos, bet ir užsienio turistus. 1999 m. vasario 26 d. Lietuvos Respublikos kultūros ministerijoje buvo pasirašyta deklaracija dėl medinės pilies statybos ant Šeimyniškėlių piliakalnio. Pastaroji po truputį pradėjo materializuotis 2000 m. spalį, kuomet imtasi statyti tiltą per Varelį. Tiltas į Vorutą kartu tampa ir simboliniu tiltu į mūsų visų ateitį, kurioje deramą vietą užima ir garbinga Lietuvos praeitis. Anykštėnų ir visų senovės mylėtojų svajose jau aiškiai matoma Lietuvos vardo tūkstantmečio paminėjimo metais (2009 m.) sename piliakalnyje vėl iškilusi medinė pilis.

18. Piliakalnio paviršiaus žvalgymas.

19. Archeologiniai tyrinėjimai piliakalnyje.

20. Jau stovi tilto į Vorutą atramos.

The Castle of Voruta

Summary

Voruta, the castle of Mindaugas. In Lithuanian history the name of Voruta is the one of a particular importance, because the castle of Voruta was the only known castle of Mindaugas, the King of Lithuania (1236-1263). In 1251 Mindaugas was baptized and a support of the Livonian Order was provided to him. On July 17, 1251 the Pope Innocent the IV ordered to crown Mindaugas as a King of Lithuania. Soon after that Mindaugas shut himself at the castle of Voruta, repulsed attacks of enemies and in 1253 crowned himself as a King of Lithuania.

The remains of Mindaugas' Voruta.

The archaeological research of Šeimyniškeliai hill-fort (the eastern Lithuania, 2 km to north-east from Anykščiai) in 1990-2000 confirmed the idea that it is bound up with Voruta. Today it is the most widely investigated hill-fort of Lithuania. The area of 1673 sq m of the hill-fort has been investigated, almost 177 single artifacts, 1700 ceramic sherds were collected, 51 post-holes, 3 ovens as well as remains of burned out wooden fortifications were obtained. The materials are related to two different periods of use of the hill-fort: the middle – the second half of the 13th century and the late 14th – the early 15th centuries. The cultural layers of the cas-

tle related to Mindaugas' time were considerably damaged on later reconstruction works, so there only stray finds were obtained. The castle itself was built in the locality that was uninhabited earlier, on the cape of the hill between two rivulets; the name of the bigger rivulet was Varelis. The name of the castle descends from the name of this rivulet. There are two ditches across the cape and at the edges of them ramparts are formed of the dug out earth. The environs of the castle are presented by 2 fortified bailies, an unfortified food settlement, a cemetery, roads.

The environs of Voruta in the 14th-15th centuries.

In the 14th century the battles of Lithuanians against the Order moved to the border with Prussia, the menace of Livonia became a problem of less importance, so the castle of Voruta was abandoned for a certain period. Most probably, it was rebuilt only in the late 14th century on a preparation for the decisive battle with the Teutonic Order. In the first half of the 15th century the manor of the sovereign was moved from the castle to Anykščiai manor which is mentioned since 1440.

Everyday life of the inhabitants of the castle. Within the second period of its existence, the image of the hill-fort became similar to the modern

one. The castle was divided into several sectors. The yard of the castle was built on with wooden buildings. It seems that a partition divided the yard into two parts – one part was used for housekeeping, the second – for representation.

After the abandonment of the castle.

When Anykščiai manor took the place of Voruta, only a village of slaves attending the hill-fort (so called šeimynykščiai) remained in its environs. The village was named Šeimyniškeliai. Its inhabitants were buried in the cemetery dated to the period of existence of the castle up to the 18th century. Jonas Basanavičius the famous creator of a modern Lithuanian state (1851-1927) in 1910 investigated 26 graves dated to the 15th-17th centuries in Šeimyniškeliai ancient cemetery. In 1923 the village of Šeimyniškeliai was divided into individual farms and an intensive ploughing of the hill-fort started; it resulted a considerable damage of its cultural layer and fortifications.

The discovery of Voruta. A search of the location of the castle of Voruta was carried out at least in 16 places of the present Lithuania and Belarus from the late 19th century up today. The search was not successful, because most frequently only very superficial resemblance of toponyms was taken as a basis. The hypothesis that Voruta should be looked for in Anykščiai District, proposed in 1909 by philologists Eduardas Volteris

(1856-1941) and Kazimieras Būga (1879-1924), was irreproachable from the standpoint of linguistics. The pulse for a specific localization of Voruta was provided by the writer Antanas Vienuolis-Žukauskas (1882-1957), who knew the Šeimyniškeliai hill-fort - Varutė hill - from the childhood. Eduardas Volteris (1856-1941) in 1935 examined it and confirmed it to be Voruta. The discovery aroused a great interest in the society.

The project of the construction of the wooden castle.

The new wave of interest in Voruta rose in 1988 when Sajūdis organized voluntary works on putting the hill-fort in order. In 1990 the archaeological research started. In 1997 the Mayor of Anykščiai District proposed the idea on a construction of wooden castle on Šeimyniškeliai hill-fort and it caused a considerable attention of the society. On a preparation for its implementation, it was decided to investigate the total site of the hill-fort. On February 26, 1999 in the Ministry of Culture of Republic of Lithuania the Declaration concerning the construction of the wooden castle on Šeimyniškeliai hill-fort, which will be a tourism object, was signed. In October 2000 works of construction of a bridge across Varelis rivulet were started. The bridge to Voruta will also become a symbolic bridge to the future of the state where the honorable past of Lithuania will take its proper place.

LIST OF ILLUSTRATIONS

1. Šeimyniškeliai hill-fort from the East
2. The vision of Voruta. Painter V. Kavaliauskas
3. Bronze ornaments
4. Only the post-hole remained of the defensive fortifications
5. The cultural layers of the hill-fort
6. Ancient Lithuanian coins
7. Only remains of stoves mark the locations of buildings
8. Tools: spindles and darning needle
9. Crossbow arrowheads
10. An intact ceramic pot
11. The slope of the hill-fort under investigation
12. The view of the area under investigation
13. A transversal section of the road rampart
14. The areal view of Šeimyniškeliai hill-fort in 1994
15. A feast of inhabitants of Anykščiai on Voruta in July 2000
16. On Šeimyniškeliai hill-fort Jonas Grimašauskas is narrating to excursionists about Voruta.
17. The view of the hill-fort in Spring 1988
18. The survey of the surface of the hill-fort
19. Archaeological investigation in the hill-fort
20. The supports of the bridge to Voruta are already constructed

Vorutos pilis

Tomas Baranauskas, Gintautas Zabiela

**Išleista Anykščių A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko
memorialinio muziejaus užsakyму**

Iliustracijų autoriai: *T. Baranauskas (15), H. Juzėnas (3,6,8-10), A. Strolia (14), G. Zabiela, Anykščių A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinis muziejus (2,16).*

Antrajame viršelio puslapyje Šeimyniškelių archeologinių paminklų komplekso planas (M 1 : 3300. 1 cm = 33 m).

Svetainė internete: <http://voruta.cjb.net> (<http://go.to/voruta>)

UDK 902/904(474.5)
Ba401

ISBN 9986-23-087-X

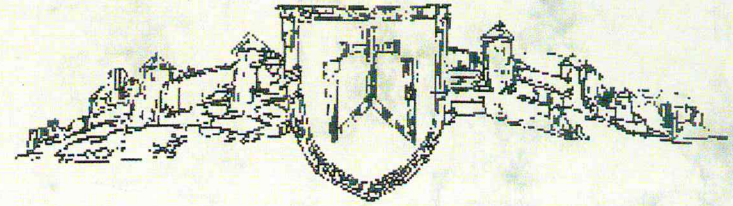
Leidėjas:

„DIEMEDŽIO“ leidykla (neperiodinės spaudos redakcija). SL.Nr.1583.

Vyr. redaktorius. Danas Kaukėnas. Tel. 73 53 44, faks. 731900.

Dailininkas Tomas Tamkvaitis. Pasirašyta spaudai 2001 04 24. 1 sp. I.

Tiražas 1000 egz. Kaina sutartinė.

DEKLARACIJA STATYKIME MEDINĘ PILĮ ANT ŠEIMYNIŠKĖLIŲ PILIAKALNIO

XIII – XV a. pradžioje Lietuvoje stovėjo keletas šimtų medinių pilių, gynusių etnines lietuvių žemes nuo kryžiuočių, kalavijuočių bei kitų išorės priešų antpuolių. Kelis šimtmečius jos buvo svarbus mūsų politinio gyvenimo bei kraštovaizdžio elementas. Ilgainiui visos pilys sunyko, liko tik jų piliavietės – piliakalniai.

Beveik porą šimtų metų trunkantys Lietuvos piliakalnių tyrinėjimai bei išlikę rašytiniai šaltiniai leidžia susidaryti pakankamai išsamų vaizdą apie medines Lietuvos pilies ir suteikia galimybę materializuoti seniai brandinamą idėją – pastatyti natūralaus dydžio medinės pilies maketą, pačią pilį paverčiant „gyvuju“ muziejumi, kur būtų galima ne tik stebėti, bet ir išbandyti senųjų amatų bei karybos techniką.

Atsižvelgdami į anykštėnų iniciatyvą ir suprasdami medinės pilies pastatymo reikšmingumą manome, jog šį projektą būtų galima įgyvendinti ant archeologiškai ištyrinėto Šeimyniškelių piliakalnio, esančio šalia Anykščių.

Projektas „Medinė pilis“:

originalus - niekur Europoje nėra viduramžių laikotarpio medinio gynybinio statinio ant piliakalnio;

ugdantis patriotizmą - statant pilį ir lankantis muziejuje bus galima susipažinti su didvyriška krašto praeitimi;

monumentalus - „gyvasis“ muziejus bus kartu ir paminklas Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečiui;

populiarus - prie pilies statybos savo idėjomis, darbu, aukomis galės prisidėti kiekvienas pilietis.

Simboliška statyti pilį minint Lietuvos vardo tūkstantmetį – paskutiniaisiais antrojo ir pirmaisiais trečiojo tūkstantmečio metais.

Anykščių rajono
savivaldybė

meras

S. Nefas

Kultūros
ministerija

ministeras

S. Šaltenis

Aplinkos
ministerija

ministeras

A. Čaplikas

Pasaulio
anykštėnų
bendrijos
pirmininkas

A. Tyla

Valstybinė
paminklosaugos komisija

pirmininkė

G. Drėmaitė

Archeologijos
draugija

pirmininkas

A. Kuncevičius

1999 m. vasario 26 d.

Paminklas Mindaugui piliakalnio papilyje.